

F)

Dr. A. Bernard, bývalý ministerský úředník, se už zařadil do nového pracovního procesu a prostředí. Plul jako vzducholod' chodbami univerzity a rozhazoval na všechny strany své netopýří úsměvy a lákavé přísliby. Přitom se pořád držel navyklých zásad, ověřených způsobů komunikace a standardních metod, které samy o sobě nepřesahovaly svou složitostí výrobu dřevěných píšťalek, což jen podtrhovalo jejich efektivitu. Téměř kdokoliv a kdykoliv s ním přišel do styku, odcházel vrchovatě naplněn přesvědčením, že problémy zmizí a všechno dál už poběží jak po drátkách. Stejně tak napěchoval nadějemi doktora Dykasta, zatímco v tichosti aspiroval na místo vedoucího katedry sociologie a osnoval ozdravující změny, které měly filozofické fakultě v mnohém prospět.

Ted' právě Ambrož Bernard zabouchl dveře své hráškově zelené škodovky, kterou používal k jednání na nižší úrovni, nebo když chtěl vyvolat dojem solidního, nemajetného doktora filozofie. Jinak si vozil zadek ve volkswagenu.

„Tak se na to podíváme,“ pobídl menšího zapařeného pána, který už na něj netrpělivě čekal na parkovišti u Šeberáku, „co říkáte, pane Hrouza?“ Zdárně zdolali hlavní a pak taky Líšovickou ulici, aby se loudavě vydali Lesní. Doktor Bernard vytáhl z náprsní kapsy pochumlaný plánec geodetického zaměření.

„Nádherný místo, nemyslíte?“ trochu znaveně vydechoval, „přes ulici rybník a růžové zahradnictví, hned vedle zámecký park, samá zeleň a klid... a přitom v Praze.“

„Nojo, pane doktore, to by se mi moc líbilo,“ rozplýval se pan Hrouza, „a kde by to konkrétně bylo?“

„Tady,“ ukazoval doktor Bernard na nedbale oplocený pozemek a pro jistotu ještě srovnal plánec s reálným terénem.

„Nojo, to je fakt nádherný,“ zasníl se pan Hrouza. A jak hladil očima zvlněnou travu pozemku, už se ukládal na lehátko na terase velkého bílého domu a věrná žena mu nesla na tácku vychlazenou sklenici plzeňského a šunkovou rolku.

„Pane Hrouza,“ neurvale ho vytrhl ze snění, „už se budeme muset vrátit... můj čas je drahý.“

„A pane doktore,“ hopkal vedle rázujícího Mrože a vzhlížel k němu žádostivýma očkami, „myslíte, že by to mohlo klapnout?“

„Nevím,“ pokrčil rameny, ačkoliv jako významný člen představenstva stavebního bytového družstva Horizont a hlavně dlouholetý přítel prvního místopředsedy národního výboru Prahy 4 věděl až moc dobře, „to víte, nejste sám... a o takové exkluzivní místo bude rvačka, to jistě chápete.“

„To jistě,“ potil se pan Hrouza svižnou chůzí, dotírajícím říjnovým sluncem a obavami, že se mu exkluzivní místo vytratí ze snů, „určitě se domluvíme a... naše prodejna vám bude vždycky k dispozici.“

„Zavolejte mi večer domů,“ a dovolil panu Hrouzovi, aby se mu nenápadně oťrel o sako, když se příkrčeně snažil vklouznout za volant.

O hodinu později už stoupal doktor Bernard po schodišti do druhého patra nakladatelství v centru města. Myslel na to, kolik energie musí obětovat svým aktivitám, a přitom cenil netopýří zoubky a laškovně cukal obočím pokaždé, když kolem něj proklouzla nějaká půvabná pracovnice nakladatelství. Žádná z nich ovšem patřičně nereagovala, zřejmě proto, že neměly ánunk o jeho významnosti.

Na podestě zabočil doprava a zapadl na záchodek, kde se zamkl v kabině. Z kapsy saka vytáhl paklík bankovek od snaživého tapetáře a něco si oddělil pro aktuální potřebu. Potom spláchl, odemkl kabinu a vyšel zpátky na chodbu, aby tentokrát zahrnul doleva ke dveřím šéfredaktora.

„Zdravím tě, Ambi,“ vítal ho s dovedně předstíraným nadšením šéfredaktor, který připomínal stoletého kapra s posledním pramínkem vlasů nalepeným na voskově bílé lebce, „posad' se... dáš si kafe nebo snad něco jinýho?“ mrkl rybím okem.

„Radši něco jinýho,“ hlesl Bernard, když se znaveně svalil do křesla, „jsem na doraz,“ promnul si čelo a pak viditelně vložil oddělenou část bankovek do nějaké publikace na konferenčním stolku, na kterou pro jistotu poklepal ukazovákem, „...máš to tady.“

„Díky,“ šéfredaktor před něj postavil sklínku bacardi, „...a jak to vypadá s Davidovou diplomkou?“

„Rozkukávám se,“ utrousil a vyprázdnil jedním lokem sklínku, „...a co kniha doktora Riegra?“

„Připomeň mi, prosím tě, co to bylo?“

„Nějaký filozofický otázky tvůrčího rozvoje...?“

„Aha... ještě by to chtělo zauvažovat nad titulem, ale jinak dobrý,“ řekl šéfredaktor, který nezvládl kompilátní, kaleidoskopický text ani dočíst, jak se mu zadržovaly oči

na řádcích, natož aby v něm objevil nějaké literární nebo vědecké hodnoty, „zařadili jsme to do jedny naší ediční řady na příští rok.“

„Kdo jiný už měl vydávat, když ne právě doktor Riegr?“

„Jistě,“ přikývl šéfredaktor, ačkoliv by rád podotkl, že by měl vydávat kdokoliv jiný, jenom ne, proboha, doktor Riegr, „dáš si ještě jednu?“

„Už ne,“ doktor Bernard pohlédl na hodinky a zvedl se z křesla, „ve dvě mám přednášku.“

„Ani jsem se tě nezeptal, jak ti to tam vyhovuje?“

„Rozkouvávám se,“ zopakoval výstižnou formulaci svého vztahu k fakultě a jeho pozdravný úsměv se odrazil v lesklém emailu dveří, které za ním vzápětí zaklaply. Nesmí zapomenout, co všechno mu dr. Riegr dluží.

Doktor Dykast visel přidrátovaný na sítnici oddaných očí studentky Týny Křížové, která za ním po přednášce přišla dozadu do knihovny, aby s ním probrala téma seminární práce. Vybrala si sémiotiku, nauku o znakových systémech, ke kterým patří nejenom jazykové znaky, ale taky piktogramy a dopravní značky, jak o tom dneska hovořil doktor Dykast v souvislosti s biosociálními faktory. Týna mu mezi zaplněnými regály vykládala o svých záměrech, ale on ji nevnímal. Netečně se díval, jak bezduše visí na sítnici jejích očí, lehce nachýlený vahou času, opotřebovaný a obroušený jak kanoistické pádlo. Viděl svou vědeckou hlavu nezadržitelně prokvétající bílými vlasy, které ubývaly v klasických koutech, čelo přeškrтанé vráskami, nevýrazné šedomodré oči zarámované stejně nevýrazným obočím, taky poněkud přisražený nos a nakonec trochu pokřivené zuby v širokých ústech, ubohé zuby napadené paradentózou. V duchu se politoval. A přitom stačilo, aby se přenesl jen o kousek dál, do zrcadla Týnina mozku, a v tom okamžiku by zjistil, že je ten nejšaramantnější, nejinteligentnější a nejhumánnější doktor filozofie, jaký se kdy vyskytoval na téhle planetě.

„Myslíte, pane doktore,“ Týna se opatrně dotkla konečky prstů jeho ruky, „že by to tak stačilo?“

„Naprosto,“ přikývl, přestože jí nevěnoval pozornost, „hlavně se neodklánějte od tématu. Nemusí to být dlouhé, stačí tak deset dvanáct stran.“

„Slíbil jste, že s námi zajdete do hospody,“ připomněla mu Týna, „platí to ještě?“

„Samozřejmě,“ pousmál se, „ještě pořád cítím potřebu občerstvení... počkejte na mě u vrátnice, hned jsem tam,“ a pokynul Týně, aby ho nechala chvíli o samotě.

Prázdniny už dávno odezněly v rytmu fakultní každodennosti a on pořád ještě neobdržel vyrozumění o schválení své docentury. Na celých čtrnáct dní, co se nudil s Olgou a malou Magdou u Černého moře, se v něm usadila nervozita, takže si nevychuťoval ani burgaské slunce, ani koupání. Neustále se vzdaloval od snesitelné reality k nesnesitelným představám o ztracených postech, což ho trápilo i v dusné chatičce, kde se převaloval ve tmě na slehlé matraci, zatímco ukázková ňadra jeho ženy se zdvihala a klesala v poklidném tempu spravedlivého spánku. Zbytek prázdnin promarnili poježděním po návštěvách, které měly být pro něj inspirativní, jak mu vysvětlila Olga, nicméně jemu připadly nehorázně trapné a naprosto zbytečné. Na návštěvu jeho rodičů ve Vedrovicích jim jako obvykle nevyšel čas.

V září jim děkan představil nového kolegu, velkého muže ministerstva, který měl zajistit Dykastův postup, jak slíbil. Doktor Bernard začal tím, že z něj chtěl vydolovat diplomovou práci pro nějakého zadarmistu, za kterou by získal nějaký obolus a přízeň jeho vhodně postaveného otce. Spontánně vypěnil, že se s něčím tak nevkusným a neetickým v životě nesešel, a rezolutně odmítl zúčastnit se takového projektu. Od té výměny názorů se mu žoviální Mrož začal vyhýbat, tudíž spolu přestali mluvit o docentuře. Svě ženě o tom raději neřekl. Ted' ale přemýšlel, co s tím vším podnikne, protože mu docházelo, že pokud nepřijme jednoduchá pravidla hry, nečeká ho ani titul, ani žádná další kariéra. Potom si vzpomněl na své studenty.

Seděli spolu v hospodě V koutku, kde pokračoval v přednášce, v té chvíli už zabarvené předchozími úvahami o kariéře vysokoškolského kantora.

„Zvýznamnění určitého znaku totiž může nabývat hodnot v podstatě jakýchkoliv,“ protáhl prsty skleněným uchem püllitru, „dokonce i úplně opačných. Ergo, jaký význam nějaké neutrální vlastnosti přisoudíme, to znamená, znakem čeho se tato vlastnost stane, závisí na konkrétních sociálních podmínkách a s vlastností samotnou nemusí mít vůbec nic společného.“

„A co Bůh, pane doktore?“ spustil zase znachovělý vyčouhlý mládenec.

„Už zase, Vojtěchu?“ usmál se doktor Dykast a na oplátku ho obdařil citátem, „...soudruh Vladimír Iljič se vyjádřil, že Bůh je především komplexem idejí, které vznikly z podřízenosti člověka okolní přírodě a třídnímu tlaku, tedy idejí upevňujících tuto podřízenost a uspávající třídní boj... tenhle komplex idejí byl po válce u nás tabuizován, a tím se mu dostalo takového zvýznamnění, jaké snad neměl ani v dobách největšího rozkvětu křesťanství, i když původní záměr měl vyzníť úplně obráceně... vy jste křtěný, Vojtěchu?“

„Přijal jsem svátost bířmování,“ nadechl se a vydechl za poleptanou deskou stolu, „v kostele svatého Václava.“

„Tak se tím raději nikde nechlubte,“ mírnil ho doktor Dykast.

A zatímco zvýznamňovali nejrůznější znaky, propadali se do hlučně podnětné debaty, a dokonce zlehčovali a lámali okruhy přísně zapovězené, stál zachmuřený doktor Bernard vpředu u pípy, cedil netopýřími zoubky světlou desítku a pravým uchem se snažil prorůst zdí lokálu, aby zachytil alespoň pár slov hovoru. V dnešní přednášce tvrdil studentům, že neexistuje jednotný proud umění a umělecké tvorby ve společnosti, která je poznamenána třídním antagonismem. Proto také umění plnilo a plní ideologické funkce a nikdy nebylo pouhým čistým uměním! četl z útlé bílé knížky, obložený dalšími knihami pro případ nouze, a přinejmenším tušil, že ho posluchači nevnímají, protože je nijak nezaujal a taky proto, že si můžou opatřit stejnou bílou knížku a příslušné pasáže si přečíst sami. Ve zkratku uvažoval, jak si zajistit všechny bílé knížky, aby tak byly pod jeho kontrolou, vydávané na jeho osobní povolení. Probouzel se v něm odpor ke studentům, kteří ho ignorovali. A stejný odpor začínal pociťovat k doktoru Dykastovi, který si nosil do posluchárny jen svou hlavu a klíče od pracovny a studenti ho ještě tahali do hospody, aby se dosytili. Najednou si připadal jako bezvýznamná ubohá nula a poslední doušek mu zhořkl v ústech. Zaplatil svá dvě odposlechová piva, aby vykročil do podzimního smrákání. A jak se dotkl kliky, ozval se za jeho zády výbuch smíchu, který s ním cukl a vehnal mu do tváří barvu vlčího máku. Uskřípl sice ten smích křídlem dveří, ale zůstal v něm jako neodstranitelný nádor, přestože nepatřil jemu.

Svatební veselí se konalo v zatuchlém maloměstském hotelu Zlatý lev, ve kterém rodiče J. M. Bloka zajistili větší salonek pro příbuzné a vzácné hosty. Dorazili sem pěšky hned po obřadu na národním výboru. A jen ze sebe vyklepali nervozitu a sentimentální vláhu, už se zasouvali za bíle prostřený stůl ve tvaru podkovy, na který dva číšníci snášeli aperitivy a předkrmy, aby svatebčanům dobili ztracenou energii.

Sába Bloková byla oblečená do sytě modrého kostýmku s bledě modrým hedvábným šátkem a slonově šedých lodiček, dlouhé avantgardní vlasy jí ostříhala a zametla pod stůl její příbuzná dva dny před svatbou. J. M. Blok se poněkud dusil v těsné vestičce vyladěné decentní kravatou v olivově zeleném poli a přiléhavých kalhotách rozšířených trochu do zvonu. Pevná rozhodnutí, kterými vyarmoval svůj život, se mu vysmekla z rukou hned potom, co si uvědomil, že by se musel znovu

vydat na další úmornou pouť s vyhlídkou na zrezivělé struny ve vlhkých suterénech a bolavý mozek sevřený osaměním. Tak si vzal pastelkovou židovku za ženu a nepřesvědčivě se smířil s odporem, který ho drtil v prostorách národního výboru, protože jenom s jejich pomocí mohl získat slušnou garsonku v Ďáblicích.

Nejdřív se přestěhoval zpátky na ubytovnu v Zahradním Městě, tentokrát ovšem s řádným dekretem na lůžko. Vytipovaný chlapík, který se chystal přiznít do prostorného domu v Nebušicích, s ním legálně fiktivně vyměnil garsonku za lůžko ubytovny a nechal si zaplatit na záchodku národního výboru dvacet tisíc jako odstupné. Podle metropolitního tarifu byla částka poměrně nízká, nicméně Michal v té době měl jen šest stovek z poslední výplaty, takže se zadlužil u rodičů, kamarádů a známých a přestal na čas koketovat s inspirací. Stavěl hnízdo.

„Hned druhý den po znovuotevření tohoto hotelu,“ vykládal Michalův otec Vilému Pauerovi, zavalitému muži s plnovousem, „se jim tu oběsil na záchodě nějaký chlápek na pásku od kalhot. Našli u něj dopis na rozloučenou, ve kterém psal, že s takovou životní úrovní už se nedá dál žít,“ uchechtl se a pozvedl sklenku s aperitivem, aby si příbuzensky přitukli.

„A měl recht,“ zamručel otec Sáby.

„Ale,“ zatvářil se pochybovačně Blok senior a uždíbl si rolované šunky s křenovou šlehačkou, „nikdy není tak zle, aby nemohlo být ještě hůř.“

„A kde je ta jejich proklamovaná životní úroveň?“ otec Pauer se začínal rozpalovat, „čekám na ni už od války.“

„Přijde na to, s kým se chcete srovnávat?“

„Teď už tak nanejvýš s Pobřežím slonoviny!“

„Přeháníte... a potom, jestli se toho nedožijeme my, tak naše děti určitě,“ a s úsměvem kývl směrem k novomanželům, kteří se bavili v hloučku bývalých spolužáků z pedagogické fakulty.

„Hovno,“ zahřměl otec Pauer, „už teď je lítuju.“

„K čemu ten pesimismus?“ zrozpačitěl otec Blok a pohledem se omlouval svatebním hostům, kterým se zastavily píсты čelistí, „...přece byste jim nechtěl brát iluze?“

„No právě, jenom iluze!“

„Každá doba má svý...“

„Nasrat!“ zařval otec Pauer a znovu tak vzbudil pozornost publika.

Otcové se dohadovali po předkrmu, neúnavně si vyměňovali své názory po polévce, zbrunátněle na sebe pokřikovali po hlavním chodu a nevybíravými způsoby pokračovali ještě při kávě s dezertem. To už byli nasáklí alkoholem jak houby, takže počáteční náznakové pohyby nahradili teatrálními gesty. Ostatní svatebčané odložili svá vlažná témata na později a se zájmem sledovali nelítostné utkání obou patriarchů. Nakonec vyskočil otec Pauer od stolu a vykřikl: „Je to kretén!“ a rázně vypochoďoval do dlouhé chodby. Sába za ním hned vyběhla, ale po chvíli se vrátila zpátky, ostříhanou hlavu skleslou mezi ramena modrého kostýmku.

„To se spraví,“ konejšil ji Michal.

„V životě ho nechci vidět,“ vysoukal ze sebe ztuhle otec Blok, „udělal mi ze svatby jedinýho syna horor!“

„Byli jste oba moc zábavní,“ ušklíbla se matka.

„Nechte toho!“ okřikl je Blok junior. Obával se dalšího nedorozumění a maléru, který se dostavil vzápětí, když se strýčku Benovi, příbuznému z matčiny strany, konečně podařilo vdechnout holubí chmýrko, které mu pohlávalo na klopě po celou dobu slavnostního obřadu a hodování v hotelu Zlatý lev. Strýček se vzápětí vybouřil a pak začal ve zpřeházeném pořadí vracet na slavnostní stůl všechno, co do sebe naláďoval a nalil. Možná tím dávením dával všem najevo, co si myslí o téhle společenské události a jejich aktérech. Každopádně vzápětí povalil židli, jak překotně vstával od stolu, aby pak ve dveřích srazil k zemi zdvořilého číšníka, který se přišel zeptat, jestli se všichni cítí spokojení a v pohodě. Chvilku nato vrazil do salonku nasupený vrchní, připlácl na ubrus před zahanbeným otcem Blokem dlouhý účet a zařval: „Dobytek... poblil mi celou kuchyň!“

Víc než polovina svatebních hostů se vytratila hned po skandálu v hotelu, zbytek se ukláďal ke spánku v jejich nevelkém domě v Ústecké ulici a Sába pořád ještě plakala. Přio opilý, nahatý J. M. Blok ležel vedle ní na přistavené váleďě ve svém pokoji a apaticky ji hladil po ostříhané hlavě. Jeho novomanželka mu nechtěla prozradit, proč jí přes okraje napuchlých víček stále překapávají slzy. Možná se styděla za trapné výstupy jejich otců nebo strýčka Bena nebo se jí už rozplývaly avantgardní manýry a proklamovaná svoboda, které brzy pohlí a překryje manželská rutina, nebo nakonec zklamání, že by dnešní noc měli společně zplodit potomka, aby tak vzešel z lásky, jenomže jim v tom brání antikoncepce, opilost, únava, a dokonce momentální vzájemná averze. Nevěďel, že skutečnou příčinou

jejího trápení se stalo proroctví otce Pauera: Už teď je lituju! Mezitím, co ji netečně hladil, Sába usnula.

Nahatý Michal slezl z postele a prošel francouzským oknem do zahrady. A jak se tak bosý brouzдал vlhkou travou v nočním chladu pokročilého října, zase k němu dolehla štiplavě nasládlá vůně smrti. Snažil se vyrazit po její stopě, ale nevěděl kudy kam, jako by neexistovalo žádné výchozí místo. Potácivě kroužil po zahradě a snažil se zachytit alespoň náznak vanutí, ale marně. Tenhle zvláštní pocit ho provázel už delší dobu, jako by chtěl ochutnat bezprostřední dotek smrti, aby poznal její sílu, taktiku a hlavně význam. Vlastně se v představách děsil okamžiku, kdy ho zastihne nepřipraveného a zoufale bezbranného. Chtěl vidět její tvář. Věřil, že by v něm takový stav extatického poznání vyvolal vlnu extrémně koncentrované energie, která by mu pomohla odkrýt podstatu života a jeho smysl. Ještě párkrát se zatočil v elipse zahrady, než se rozhodl vrátit zpátky s prochladlým tělem a zvlhlými vlasy. V pokoji si ořel chodidla o koberec a zalezl zpátky na válendu. Svatební noc se stávala minulostí, temná obloha praskala ve švech, ze kterých začaly zvolna vylézat bledé stehy svítání.